

CATALUNYA DAVANT LA SOCIETAT DEL CONEIXEMENT

Debat científic i visió d'Estat

Al costat d'una bona producció científica trobem una pobra producció de patents i una més pobra encara explotació industrial

MANEL BALCELLS*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 25-26.12.07

Probablement, la realitat científica catalana és, en tots els camps del coneixement, un dels nostres actius més preats. Un actiu format per diversos elements d'excel·lència que ens situen al món d'una manera clara. Aquesta realitat s'evidencia sobretot en el camp de la biomedicina i la biotecnologia, de la nanotecnologia, de les enginyeries, i també en el camp de les ciències socials, seguit d'un llarg etcètera.

Tanmateix, hem d'acceptar que aquesta realitat es troba atomitzada, fragmentada, i que ha nascut amb un cert grau d'anarquia, sense unes prioritats conseqüència d'un pla establert prèviament amb una visió estratègica, i que el que tenim és, en gran mesura, el fruit --com tantes altres coses-- de l'afany emprenedor de molts científics, que han creat i han fet créixer el seu prestigi a nivell internacional, sobre la base de la feina ben feta i des de fa molts anys.

CONEC bé els centres d'excel·lència, i les diverses xarxes existents a casa nostra, i conec bé també, sobretot, el camp de la biomedicina, que és la meua actual responsabilitat, i he de dir que ens falta molt per estar --pel que fa a la disponibilitat de recursos-- a l'alçada europea, i que les administracions han --hem-- anat sempre a remolc d'una realitat que és tossuda, formada pel conjunt d'hospitals, empreses farmacèutiques i

biotecnològiques i universitats, que han estat l'estímul constant que ha actuat de tractor d'una producció científica rellevant.

L'actual percentatge del PIB destinat a recerca és lluny encara de la mitjana europea i dels acords de Lisboa. I si és ben cert que s'han començat a notar els increments pressupostaris que hi ha hagut en els darrers tres anys, l'esforç públic i privat ha de créixer encara d'una manera notable.

La realitat tossuda i el talent i la inquietud de la nostra gent han fet que siguem presents en molts centres punters en tots els continents, i que les xarxes relacionals situïn molts dels nostres investigadors en llocs d'una gran rellevància per tot arreu.

Tanmateix, observem amb inquietud que, al costat d'una bona producció científica, hi trobem una pobra producció de patents, i encara una més pobra explotació industrial, i per tant comercial, d'uns productes sorgits dels nostres centres.

Tot això ha de canviar. No només el panorama pressupostari i el foment dels centres de recerca i els instruments de transferència tecnològica, sinó el plantejament estratègic que ens ha de permetre agafar un altre impuls.

No podem caure en la cultura de la queixa, sobretot d'uns recursos estatals que injustament no arriben. La nostra vocació europeïsta ens ha de permetre trobar altres recursos en el marc de la Unió Europea i en totes les sinergies globals, i ser capaços de no dependre de les polítiques d'altres. I, tanmateix, ens hem d'entossudir també de sortir, dins de casa

nostra, d'actituds proteccionistes d'un sector o d'un altre, impulsant decididament actuacions transversals amb la mirada posada en el món de l'empresa com a destinatari final de la majoria d'esforços de la recerca, i unir amb un fil conductor tots els elements de la cadena de valor que configura el llarg camí des d'una idea innovadora i brillant a la seva comercialització i posada en el mercat, a l'abast de tothom, en un mercat cada cop més, també, globalitzat.

Em refereixo que ens cal una visió d'Estat. És a dir, plantejaments de caràcter nacional, que permetin sumar esforços, aglutinar voluntats, que sobrepassin les competències d'una conselleria o d'una altra, fins i tot del mateix Govern, i que comportin el compromís del món de l'empresa, de la universitat, de les societats científiques, i que vagin conformant la marca "Catalunya" davant d'un món globalitzat.

Només així podrem competir, Catalunya com a marca, amb aliances arreu. A l'Estat, sobretot a Europa i amb una clara vocació de pertànyer a una comunitat científica mundial. Ens cal consolidar una política estructural de participació en xarxes i consorcis internacionals que ens han de permetre captar recursos competitiu supraestatals i, el que és més important, assegurar de manera regular el contacte dels nostres joves científics amb l'elit mundial. L'aposta és complexa, i estic segur que molts d'aquests elements sortiran en la reflexió conjunta que s'està duent a terme al voltant del Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació.

EL diagnòstic, però, ja fa dies que està fet, i a la comunitat científica li calen ara concrecions més o menys a curt termini que donin la confiança a una aposta que és decidida cap a un model de país. El projecte que

vam presentar el divendres 14 d'un Centre Internacional Pel Debat Científic, a Torre Marimon (Caldes de Montbui), és senzillament això: un projecte d'àmbit nacional, fruit de la col.laboració de diferents entitats tant públiques com privades i amb la clara voluntat de dotar el país d'una infraestructura necessària i pionera en el camp del coneixement, amb vocació interdisciplinària i d'excel·lència, que contribuirà a situar Catalunya al món en el terreny de la societat del coneixement, element clau per al desenvolupament. Només depèn de nosaltres.

* President de l'executiva de Biocat.